

Miograd B. Protić, Arhitektura u Beton hali. Izložba arhitekata Akademije arhitekture Srbije, "Politika", 4.4. 2007.

Impresivna izložba trideset devetoro članova Akademije arhitekture Srbije, prošle godine prikazane u moskovskom Manježu i Firenci, a sada u Beogradu u Beton hali, značajna je iz dva razloga: kao organizacioni i kao stvaralački čin. Prvo, kao znak kolektivne volje najboljih i najumnijih naših arhitekata, da se u teškom današnjem našem i evropskom kontekstu udruže, kako bi u arhitekturi, majci plastičnih umetnosti, društvu i sebi postavljali prava pitanja i na njih davali prave odgovore.

Drugo, kao vizuelno svedočanstvo o njihovom ostvarenom delu i stvaralačkoj snazi. Svojim arhitektonskim interpretacijama čovekove i društvene stvarnosti oni su, dakle, ostali ne samo na visokoj ravni praktične utilitarne svrhe, već i na visokoj ravni umetničkog ostvarenja. Oba ta čina vidimo na ovoj izložbi kao konstruktivnu dijalektičku celinu.

Izloženi projekti slede Šopenhauerovu definiciju da «arhitektura nije kopija stvari, već sama stvar; niti lepa predstava, već lepa stvarnost», stvarnost kuća koje ulaze u urbanističku strukturu grada, da svojom geometrijom, formom i izgledom odrede i dopune njegovu racionalnu, ali i ostvare njegovu umetničku celinu sa kojom će svi živeti. Pa će kuća i grad kao širi životni prostor i dekor svojom duhovnom, emocionalnom dimenzijom biti i vrsta muzeja, sa kojima je čovek u stalnom dijalogu.

Dokazuje to i Beograd, predmet ove izložbe. S jedne strane Stari grad, visinski položaj tvrđave, s druge novi grad, nizijski položaj, Panonija. Pogled na reke sa njegovih najviših kota kada silazimo, i nebo na asfaltu kada ka njima uzlazimo. Projekti njegovih bulevara, avenija i ulica, njegovih četvrti, naselja, palata, sve to hrabri nadom, da će blagodareći ovoj izložbi i njenim autorima, koji su uveli u teoriju, praksu, etiku i estetiku arhitekture – da je neka racionalna utopija moguća, uz zamah praktičnog stvaralačkog uma, saradnje nauke i umetnosti.

Upitom gde ćemo živeti sutra, kakva će recimo biti podzemna, a kakva nadzemna arhitektura, da bi se za život oslobodila već umnogome gotovo oduzeta površina zemlje grada. I najvažnije: kako uspostaviti ravnotežu između tehničke civilizacije koja stalno napreduje i kulture koja se samo razvija? Kako ubrzati i povećati zamah i prosvetljenost, uticati na temeljnu promenu društvenih ciljeva? Da bi čovek živeo u kući bez gladi i straha i u svetu bez ratova – praktični odgovor znamo: izgradnjom kuća i gradova umesto raketa. Arhitekturom koja već širom kontinenta gradi oruđa prosvetličanja, muzeje koje dnevno posećuje i po četrdeset hiljada ljudi. Početkom drukčije istorije.